

Paweł Przepióra

Proinnowacyjne rozwiązania fiskalne dla małych firm w Wielkiej Brytanii

Ekonomiczne Problemy Usług nr 81, 262-271

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

PAWEŁ PRZEPIÓRA

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Lesznie
Politechnika Poznańska

PROINNOWACYJNE ROZWIĄZANIA FISKALNE DLA MAŁYCH FIRM W WIELKIEJ BRYTANII

1. Potrzeba wprowadzenia rozwiązań proinnowacyjnych

Podniesienie innowacyjności gospodarki poprzez aktywizację działalności badawczo-rozwojowej to często priorytetowy cel, jaki stawiają sobie rządzący w różnych krajach. Obszar B+R dynamizuje bowiem rozwój gospodarczy poprzez zrównoważony wzrost produktywności. Mechanizm rynkowy może jednak nie zapewniać optymalnego poziomu nakładów na badania i rozwój. Dlatego też ponad połowa państw członkowskich UE wprowadziła ulgi związane z działalnością tego rodzaju¹.

Działalność innowacyjną pobudza się, stosując szereg rozwiązań. Wspierać działalność badawczo-rozwojową można poprzez ulgi podatkowe, ale także dzięki systemowi dotacji czy skutecznej ochronie znaków towarowych. Zgodnie z wynikami badań przeprowadzanych w państwach OECD wszystkie z wymienionych form są skuteczne². W niniejszej publikacji autor skupi się na proinnowacyjnych rozwiązaniach podatkowych. Rzadko kwestionuje się zasadność takich rozwiązań, szczególnie w przypadku ulg dla najmniejszych firm. Przykład wykazujący brak zasadności stosowania ulg proinnowacyjnych znaleźć można na gruncie australijskim. Wyniki przeprowadzonych tam długookresowych badań obejmujących jedynie duże firmy wskazują, że nie ma dowodów na to, iż koszt nakładów na B+R jest istotną determinantą skali inwestycji tego rodzaju. W następstwie tego można stwierdzić, że zachęty podatkowe (obniżające koszt działalności tego rodzaju) nie są efektywnym narzędziem polityki podatkowej. Za najważniejszy czynnik determinujący inwestycje w badania i rozwój uznaje się natomiast potencjalny wzrost sprzedaży³.

¹ *Innovation through the tax system: what is the role of tax incentives?*, Oxera Agenda – Advancing economics in business, April 2007, https://newbury-racecourse.co.uk/cmsDocuments/Agenda_April07/Innovation%20through%20the%20tax%20system.pdf (11.11.2011).

² Y. Wu, D. Popp, S. Bretschneider, *The effects of innovation policies on business R&D: a cross-national empirical study*, „Economics of Innovation & New Technology” 2007, Vol. 16(4), June, s. 237–253.

³ R. Thomson, *Tax Policy and R&D Investment by Australian Firms*, „The Economic Record” 2010, Vol. 86, No. 273, s. 260–280.

Większość badaczy twierdzi, że pomoc proinnowacyjna jest zasadna z kilku przynajmniej powodów. Po pierwsze, wydatki na działalność innowacyjną przedsiębiorstw mają charakter prywatny, a efekty szybko stają się własnością publiczną. Dla przykładu, Mercedes-Benz opracował i wdrożył koncepcje ABS (*anti-lock breaking system*) oraz oczywiście sfinansował te procesy. Wynalazek ten jednak szybko zaczęła kopiować konkurencja, wydając w związku z tym kwoty zdecydowanie niższe⁴. Po drugie, szacuje się, że koszt funkcjonowania ulg proinnowacyjnych zwraca się z nawiązką, przynajmniej w długim okresie. Analiza danych panelowych dotycząca zmian w zakresie podatków i nakładów na B+R w dziewięciu krajach OECD, odnosząca się do 19-letniego okresu (1979/1997) dowodzi, że 10-procentowy spadek kosztów działalności B+R powstały dzięki ulgom podatkowym przyczynia się do nieco ponadjednoprocentowego wzrostu poziomu wydatków na ten cel w krótkim okresie i prawie 10-procentowego wzrostu w dalszej perspektywie⁵. Po trzecie, na co wskazują badania przeprowadzone w Hiszpanii, zachęty podatkowe zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia innowacji. Po czwarte, naukowcy najczęściej uznają, że w przypadku proinnowacyjnych rozwiązań fiskalnych nie zachodzi ryzyko wypychania wydatków prywatnych przez wydatki publiczne⁶.

2. Konstrukcja proinnowacyjnych rozwiązań podatkowych

Polityka fiskalna w zakresie innowacyjności musi być dostosowana do realiów danego państwa. Od odpowiedniego zaprojektowania systemu wsparcia zależy jego skuteczność. W tym zakresie należy rozważyć przynajmniej kilka aspektów:

1. Sposób wprowadzenia ulgi i przeprowadzenia odpowiedniej akcji informacyjnej.
2. Forma ulgi podatkowej – ulga może wynikać z możliwości odpisu kosztów od podstawy opodatkowania (*R&D tax allowance*) lub od podatku (*R&D tax credit*). Odpis od podatku jest postrzegany jako skuteczniejszy, ale mogą mieć z nim problem firmy, których zysk jest niewielki (mechanizm podobny do tego występującego w przypadku ulgi prorodzinnej w Polsce – najbiedniejsi nie są w stanie skonsumentować tego odpisu). W takim przypadku niektóre państwa wprowadzają mechanizm refundacji nieskonsumowanej ulgi. Ulga podatkowa może mieć również charakter przyspieszonej amortyzacji środków trwałych (*accelerated capital allowance*) lub może wynikać z zastosowania obniżonej stawki.
3. Wartość ulgi – w przypadku ulg na działalność B+R o charakterze odpisu najczęściej ulga ma charakter przyrostowy (*incremental*) lub wartościowy (*volume, level*). W przypadku ulgi przyrostowej premiowany jest wzrost wartości nakładów

⁴ *Feasibility study for potential econometric assessment of the impact of R&D tax credit on R&D expenditure*, HMRC, Research Raport 19, s. 2.

⁵ N. Bloom, R. Griffith, J. Van Reenen, *Do R&D tax credits work? Evidence from a panel of countries 1979–1997*, „Journal of Public Economics” 2002, 85, s. 1–31.

⁶ *Effectiveness of R&D Tax Incentives in Small and Large Enterprises in Québec*, <http://ssrn.com/abstract=1336519> (2.07.2011).

na B+R w czasie, natomiast w przypadku ulgi wartościowej istotna jest jedynie wartość poniesionych wydatków kwalifikowanych. Ulga „wartościowa” jest rozwiązaniem prostszym, ale raczej bardziej kosztownym. Ulga „przyrostowa” jest tańsza, ma ona jednak jedną wadę. Zgodnie z teorią, wydatki na B+R mają kształt litery S (krzywa Gomperta) i stabilizują się w miarę jak firma wchodzi w fazę dojrzałości. Dlatego wariant ten może nie zachęcać sporej części firm do ponoszenia nakładów na B+R. Z kolei ulga „wartościowa” jest korzystniejsza dla firm o stałej wielkości nakładów na działalność B+R, ale dzięki takiemu rozwiązaniu wspierane będą działania, które i tak byłyby podejmowane, gdyby ulga nie istniała⁷. Podsumowując, mniejszym, szybciej rozwijającym się firmom lepiej służy ulga przyrostowa, podczas gdy duże firmy raczej optują za ulgą drugiego rodzaju. W zakresie przyspieszonych amortyzacji wartość ulgi zależy od tempa amortyzacji oraz kosztu kapitału dla danej firmy⁸. Stosując niższą stawkę podatkową, korzyścią będzie różnica między standardową a obniżoną stawką przemnożona przez wielkość zobowiązania podatkowego, dla której zastosowano stawkę obniżoną.

4. Ukierunkowanie ulgi na przedsiębiorstwa wyszczególnione ze względu na wielkość – ulgi tego rodzaju często są kierowane do sektora MSP.
5. Zdefiniowanie zakresu działalności B+R – na poziomie najogólniejszym ważna jest odpowiedź na pytanie, czy ulga będzie się odnosiła do badań podstawowych, rozwojowych, czy stosowanych. Poza tym często preferuje się wspólną działalność przedsiębiorstw i instytucji badawczo-naukowych.
6. Ewentualne nadużycia korzystających z ulg podatkowych.
7. Aspekt międzynarodowy – trzeba określić, czy dla skorzystania z ulgi istotne będzie: miejsce prowadzenia badań, pochodzenie kapitału i osób biorących udział w działaniach objętych zwolnieniem, miejsce wykorzystania wyników badań⁹.

3. Proinnowacyjna polityka fiskalna w Wielkiej Brytanii a małe przedsiębiorstwa

Pionierem w wykorzystywaniu rozwiązań fiskalnych zachęcających do inwestowania w działalność badawczo-rozwojową są Stany Zjednoczone. Kraj ten jest także liderem wielu rankingów innowacyjności. Wydatki na badania i rozwój stanowią tam aż 2,77% PKB. Paradoksalnie jednak poziom korzyści, jakie można tam uzyskać, wykorzystując dostępne ulgi podatkowe, nie jest wysoki. Według szacunków OECD, korzyść podatkowa w przypadku USA wynosi zaledwie 0,07. Oznacza to, że przedsiębiorstwo, wydając 1 USD na B+R, może dzięki ulgom uzyskać zwrot 7 centów. Dla porównania, w krajach przodujących pod tym względem, czyli we Francji, Hiszpanii i Kanadzie, wartość tego wskaźnika wy-

⁷ *Innovation through the tax system...*

⁸ P. Przepióra, *Income taxes and their influence on the finance of small and medium-sized enterprises in Poland*, Publishing House of Poznan University of Technology, Poznań 2010, s. 45–54.

⁹ *Tax incentives for research and development: trends and issues*, OECD 2002, Report (25), <http://www.oecd.org/dataoecd/35/15/2101604.pdf> (15.11.2011).

niosła odpowiednio 0,42, 0,35 oraz 0,33¹⁰. W Wielkiej Brytanii małe i średnie przedsiębiorstwa, wydając jednego funta na badania i rozwój, mogą liczyć dzięki ulgom na zwrot około 10 pensów, duże zaś na zwrot wielkości 18 pensów. Różnica ta wynika w części z różnic w stawkach podatkowych dla dużych i małych firm. W Polsce z kolei przeciętna firma, inwestując 1 PLN w działalność B+R,,,,,,jhh może liczyć jedynie na 2 grosze ulgi¹¹.

W Wielkiej Brytanii stosuje się 2 typy rozwiązania, które w założeniu mają wesprzeć innowacyjność gospodarki:

- ulgi w podatku dochodowym na badania i rozwój,
- preferencyjne stawki amortyzacji.

Dodatkowo w Wielkiej Brytanii od 2013 roku zamierza się wprowadzić ulgę dotyczącą dochodów uzyskanych dzięki posiadanym patentom (*Patent Box*).

Ulgą w podatku dochodowym na B+R w Wielkiej Brytanii została wprowadzona dla małych i średnich przedsiębiorstw w kwietniu 2000 roku. Zakres jej stosowania rozszerzono o duże przedsiębiorstwa 2 lata później¹². Pierwotnie pozwalała ona na odliczenie od podstawy opodatkowania 150% wartości poniesionych wydatków na badania i rozwój¹³. Od kwietnia 2011 roku podmioty sektora MSP mogą odliczyć 200% poniesionych wydatków na działalność badawczo-rozwojową (w ramach tzw. *the SME scheme*), a od kolejnego roku podatkowego aż 225%. Jeśli o ulgę będzie się starało duże przedsiębiorstwo (w ramach tzw. *the large company scheme*), wysokość odliczenia wynosi 130% wartości poniesionych wydatków (pierwotnie odsetek ten był równy 125%). Zatem w przypadku ulgi podatkowej na badania i rozwój występuje zróżnicowanie skali preferencji ze względu na wielkość przedsiębiorstwa. Ma to swoje uzasadnienie, bowiem *compliance costs* (koszty podporządkowania się preferencyjnym regulacjom)¹⁴ dla małych firm wynoszą około 15% wartości ulgi podatkowej w porównaniu z 5,5% w przypadku dużych firm¹⁵. Poza tym opodatkowanie zysków firm w Wielkiej Brytanii ma charakter progresywny.

Rozwiązania brytyjskie zakładają także możliwość wykorzystania odliczenia od podatku na B+R nawet w przypadku, kiedy podmiot sektora MSP ponosi stratę lub wysokość

¹⁰ Dane za rok 2008.

¹¹ K. Orłowski, *Ulgi na badania*, http://www.pi.gov.pl/parp/cha-pter_86196.asp?soid=4D75EB10A706475680351D3BA0B5B1FE (7.02.2012).

¹² S. Clemens, B. Savage, D. Malicka, *Research and Development Tax Credits – Final Report*, BMRB Social Research, December 2005, s. 5.

¹³ *Study on the impact of R&D tax incentives on investments of private companies into R&D*, PwC, <http://www.pwc.com/cz/en/studie-analyzy/impact-of-r-and-d-tax-incentives-on-investments-of-private-companies-into-r-and-d.pdf> (17.11.2011).

¹⁴ O „compliance cost” czytaj w: P. Przepióra, *Podatek VAT w małym i średnim przedsiębiorstwie – dyskusja o neutralności i kształcie regulacji podatkowych*, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2009, s. 71–83.

¹⁵ *The Federal System of Income Tax Incentives for Scientific Research and Experimental Development, Finance Canada 1998*, http://www.collectionscanada.gc.ca/webarchives/20071127090825/http://www.fin.gc.ca/resdev/fedsysl_e.html (7.02.2012).

zobowiązania podatkowego jest zbyt niska, żeby w pełni skorzystać z ulgi¹⁶. W takim przypadku ulga jest refundowana lub rozliczona w przyszłości.

Istnieją także pewne ograniczenia w stosowaniu ulgi na działalność B+R. Żeby z niej skorzystać, trzeba ponieść wydatki na ten cel o wartości minimum 10 tys. GBP rocznie. Istotnych w zakresie definicyjnym jest kilka sformułowań. W ulgach brytyjskich nacisk położony jest na postęp naukowy lub technologiczny. Nauka w tym wypadku nie obejmuje prac w dziedzinie sztuki, nauk humanistycznych i społecznych (w tym także ekonomii). Nie wystarczy również, żeby produkt był innowacyjny z punktu widzenia rynkowego. W projektach niezbędne są znamiona postępu naukowego lub technologicznego. Niezwykle istotny jest także zakres wydatków, które mogą stanowić koszty kwalifikowane. Do ich grupy można zaliczyć:

- koszty zatrudnienia osób bezpośrednio realizujących działalność typu B+R zatrudnionych przez firmę korzystającą z ulgi,
- płatności na rzecz instytucji lub firmy, których pracownicy są wykorzystywani w procesie badawczo-rozwojowym,
- materiały,
- koszty badań klinicznych,
- media bezpośrednio wykorzystywane w procesie B+R (bez kosztów telekomunikacji),
- koszt oprogramowania,
- 65% kosztów prac zleconych na zewnątrz (podwykonawstwo).

Warto zaznaczyć, że kosztami kwalifikowanymi nie mogą być wydatki na środki trwałe. Tego typu wydatki będą natomiast objęte przyspieszonymi odpisami amortyzacyjnymi (*capital allowance*).

Na skorzystanie z ulgi na cele B+R firmy mają 2 lata po roku podatkowym, w którym wystąpiły koszty kwalifikowane¹⁷.

Istnieje powszechne przekonanie wynikające z doświadczeń różnych krajów, że ulgi podatkowe związane z wydatkami na działalność badawczo-rozwojową są skuteczne. W przypadku Wielkiej Brytanii szacuje się, że 1 GBP podatku straconego na skutek ulgi przekłada się na zwiększenie wydatków na badania i rozwój nawet o 3 GBP. Warto odnotować fakt, że także firmy brytyjskie są przekonane o skuteczności tego rodzaju rozwiązań fiskalnych, choć z drugiej strony dostępność ulg nie jest dla nich czynnikiem warunkującym podjęcie działalności badawczo-rozwojowej.

Analizując dostępne dane, łatwo zauważyć, że w latach 2003–2008 wydatki na badania i rozwój w Wielkiej Brytanii rosły o około 5,8% rocznie, podczas gdy wartość wydatków odliczanych w ramach tej ulg rosła znacznie szybciej – o 13,1% w skali roku (tab. 1). Takie trendy są raczej niekorzystne, ale wzrost wartości ulg świadczy o regularnej działalności

¹⁶ *Innovation through the tax system...*

¹⁷ *Research and Development (R&D) Relief for Corporation Tax*, <http://www.hmrc.gov.uk/ct/forms-rates/claims/randd.htm> (11.11.2011).

badawczo-rozwojowej wielu firm. Potwierdzają to dane mówiące o tym, że średniorocznie jedynie 30% występujących o ulgi to korzystający z nich po raz pierwszy. W większości też z ulg korzystają podmioty sektora MSP (około 75%) oraz firmy z sektora high-tech (około 90% wszystkich wniosków)¹⁸. Ukierunkowanie ulgi na sektor high-tech jest przejawem racjonalności, bowiem to właśnie firmy tego rodzaju płacą najwyższe podatki w stosunku do wartości ich aktywów¹⁹.

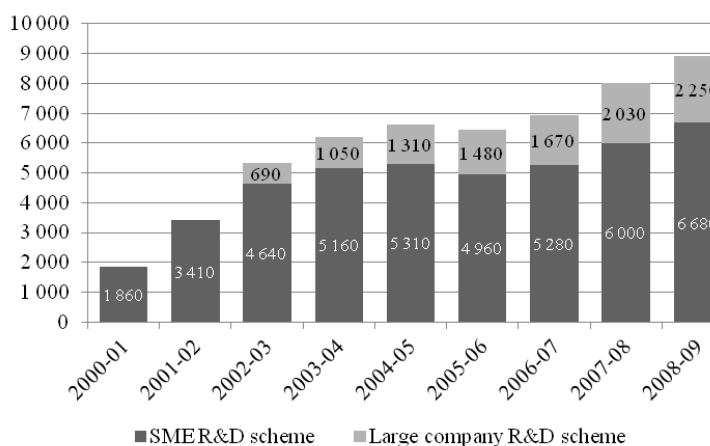
Tabela 1

Wydatki na badania i rozwój (mld GBP)

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Wydatki całkowite	11,33	11,48	12,57	13,19	14,55	14,99
Wydatki odliczane w ramach ulgi na B+R	5,70	6,47	7,12	7,89	9,03	10,75
Udział wydatków odliczanych w ramach ulgi na B+R w wydatkach całkowitych	50%	56%	57%	60%	62%	72%

Źródło: Evaluation of Research and Development Tax Relief..., s. 2.

Gdy patrzy się przez pryzmat wykorzystania ulgi przez firmy różnej wielkości, zwraca uwagę fakt, że dynamika przyrostu liczby korzystających jest wyższa w przypadku dużych firm niż w przypadku podmiotów sektora MSP (rys. 1).

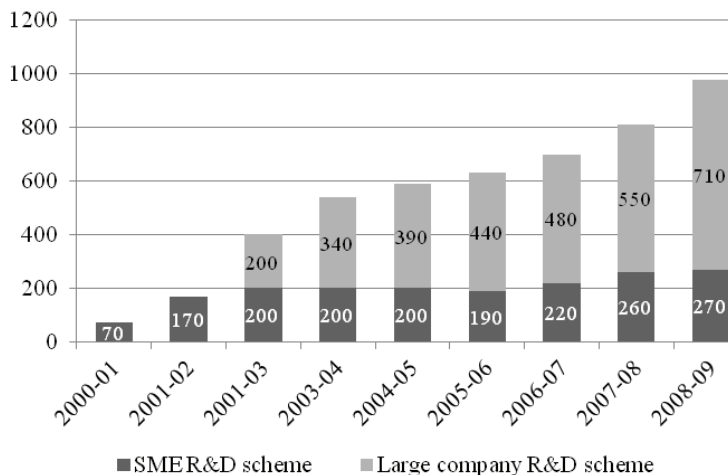
Rysunek 1. Liczba wniosków o ulgę na B+R

Źródło: Dane HMRC.

¹⁸ Evaluation of Research and Development Tax Relief – v1, Research Report 107, HMRC, s. 6.

¹⁹ P. Poutziouris, F. Chittenden, N. Michaelas, R. Oakey, *Taxation and the Performance of Technology-based Small Firms in the U.K.*, „Small Business Economics” 2000, 14, s. 11–36.

Liczebność korzystających nie przekłada się na wartość wsparcia uzyskaną przez przedsiębiorstwa różnej wielkości. Po pierwsze, udział dużych firm w wartości ulgi w ogóle jest zdecydowanie wyższy niż w przypadku podmiotów gospodarczych reprezentujących sektor MSP. Po drugie, dynamika tej wartości w grupie największych przedsiębiorstw jest zdecydowanie wyższa niż w firmach mniejszych. W przypadku sektora MSP można wręcz mówić o stabilizacji kwoty wsparcia na poziomie około 250 mln GBP.

Rysunek 2. Wartość wsparcia uzyskana dzięki uldze na B+R (mln GBP)

Źródło: Evaluation of Research and Development Tax Relief..., s. 25.

Oceniając ulgę podatkową na badania i rozwój, warto wziąć pod uwagę opinie przedsiębiorców i specjalistów podatkowych na ten temat. Zdaniem specjalistów z Grant Thornton, omawiane zwolnienie powinno obejmować także inne działalności niż działalność typu high-tech. Poza tym wszystkie koszty osobowe związane z realizacją działalności B+R powinny być kosztami kwalifikowanymi, w tym także koszty wynajęcia konsultantów z zewnątrz²⁰. Ciekawe opinie w omawianym zakresie wygłaszają właściciele dużych firm. Stwierdzają oni, że dzięki ulgom na B+R nie przenoszą działalności tego rodzaju do innych państw. Natomiast właściciele mniejszych podmiotów gospodarczych potwierdzają, że ulgi umożliwiają im prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej²¹. Ponadto małe firmy z chęcią skorzystałyby z możliwości zamiany ulgi na zobowiązania wynikające z podatku VAT lub obciążeń związanych z zatrudnieniem. Uważa się także, że korzystne byłoby skrócenie czasu pomiędzy poniesieniem wydatku a skorzystaniem z ulgi na B+R. Specjaliści

²⁰ P. Smith, R. Langston, S. Vangas, *Corporation Tax Reform: The taxation of innovation and intellectual property*, Grant Thornton 2011, s. 2.

²¹ *Ibidem*.

podatkowi zwracają uwagę, że obecny system preferencji nie jest do końca sprawiedliwy. Firmy najbardziej zyskowne, opodatkowane wysoką stawką korzystają z ulgi w największym stopniu. Z kolei cenna ulgi dla firm opłacających podatek według najniższych stawek jest nawet o połowę mniejsza. Zdaniem korzystających z ulgi wszystkie koszty bezpośrednio związane z działalnością B+R powinny być kosztami kwalifikowanymi²².

Kolejnym proinnowacyjnym rozwiązaniem są preferencyjne stawki amortyzacji. W tym obszarze nie różnicuje się skali preferencji ze względu na wielkość przedsiębiorstwa. Amortyzacja dotycząca środków trwałych związanych z badaniami i rozwojem (*Research and development allowance (RDA)*) jest korzystna. Jej stawka wynosi 100%, co oznacza, że środki trwale można od razu zamortyzować. W przypadku sprzedaży, zniszczenia bądź zepsucia środków trwałych występuje opłata wyrównująca, ale nie ma takiej opłaty, jeżeli zmieni się sposób użytkowania tego środka trwałego²³. Trudno ocenić skalę preferencji w przypadku tego narzędzia, brakuje bowiem danych statystycznych. Dodatkowym utrudnieniem jest fakt, że korzyść wynika z kosztu kapitału w firmie, a ten, patrząc z punktu widzenia przedsiębiorstwa, jest sprawą indywidualną.

Ostatnim z wymienionych rozwiązań jest tzw. Patent Box. Regulacje w tym zakresie miałyby polegać na opodatkowaniu zredukowaną 10-procentową stawką CIT przychodów z patentów. Ogólnym celem tej ulgi jest zachęcenie do wdrażania i udoskonalania technologii. Cel ten z pewnością jest realizowany w odniesieniu do małych firm. Jednak w przypadku dużych korporacji Patent Box ma za zadanie zatrzymanie w Wielkiej Brytanii i ściąganie na jej teren centrów badawczo-rozwojowych²⁴. Choć Patent Box wydaje się dobrym narzędziem proinnowacyjnym, zdaniem specjalistów jest on raczej źle ukierunkowany i prawdopodobnie będzie dość kosztowny. Szacuje się, że ta preferencyjna regulacja może kosztować nawet 1,1 mld GBP rocznie²⁵. Mankamentem proponowanego rozwiązania jest fakt, że pomoc trafi do beneficjenta dopiero w momencie uzyskania przychodu z patentu, którego opracowanie zakończyło się sukcesem, a nie w trakcie realizowania działalności badawczej. Wydaje się także, że tego typu rozwiązanie nie zachęci firm do podejmowania bardziej innowacyjnych projektów. Droga od podjęcia decyzji o rozpoczęciu działalności innowacyjnej do osiągnięcia z niej przychodów jest bardzo długa i trudno oczekiwać, żeby przedsiębiorcy brali opisywaną ulgę pod uwagę, podejmując decyzję o dodatkowych inwestycjach w zakresie B+R. Twierdzi się również, że ten rządowy plan jest zły, bowiem działa na rzecz rozwoju firmy dzięki zwiększeniu przychodów z patentów, a obszar ten nie jest obszarem, gdzie zawodzi rynek. Poza tym omawiając tego typu rozwiązania, trzeba

²² *Ibidem*, s. 3.

²³ CA60000 – *Research and development allowance (RDA)*, <http://www.hmrc.gov.uk/manu-als/camanual/CA60000.htm> (11.11.2011).

²⁴ Niektórzy (np. B. Dodwell - head of tax policy at Deloitte) wątpliwość w skuteczność brytyjskiego patent boxu w tym zakresie, bowiem w niektórych państwach azjatyckich, a także w Szwajcarii, Holandii i Irlandii, rozwiązania dla przedsiębiorstw są korzystniejsze; *Government plans patent box*, Chemistry & Industry, 20 December 2010.

²⁵ *Ibidem*.

także zwrócić uwagę na problem definiowania dochodów z patentów²⁶. Zdaniem specjalistów, żeby Patent Box był skuteczny, należałoby rozciągnąć jego zakres na inne własności intelektualne (marka oraz znak towarowy). Są państwa, np. Holandia, które stosują już nie Patent Box, ale raczej Intellectual Property Box. Znalezienie odpowiedniego rozwiązania wymaga także problem patentów w grupach przedsiębiorstw. Najczęściej dzieje się tak, że jedna spółka w grupie kapitałowej jest właścicielem wszystkich patentów. Pozostałe spółki, korzystając z patentu, płacą spółce posiadającej patenty tantiemy. Te płatności także powinny podlegać preferencjom na zasadach Patent Box²⁷.

Podsumowanie

Potrzeba wsparcia działalności innowacyjnej jest raczej niekwestionowana. Skuteczne w tym zakresie mogą się okazać rozwiązania fiskalne. Niezbędne oczywiście jest ich zaprojektowanie „na miarę”, uwzględniając cele oraz specyfikę społeczno-gospodarczą danego państwa. Nie ma bowiem w tym zakresie rozwiązań uniwersalnych.

Opisywane w niniejszej publikacji brytyjskie rozwiązania podatkowe nie stawiają Wielkiej Brytanii wśród państw najhojniej wspierających działalność badawczo-rozwojową. W przypadku najistotniejszej ulgi małe i średnie przedsiębiorstwa są traktowane lepiej niż firmy duże. Jest to z pewnością przejawem kierunku polityki gospodarczej, ale także ma inne racjonalne uzasadnienia, np. wysokie koszty podporządkowania się preferencyjnym regulacjom, czy niższą marginalną stawkę podatkową. Warto odnotować, że małe firmy chętnie korzystają z tych rozwiązań. Ich liczba jest większa niż firm dużych. Jeśli z kolei wziąć pod uwagę wartość preferencji, to kwotowo, w ogóle i na jedną firmę, jest ona zdecydowanie wyższa w dużych przedsiębiorstwach. O skutkach innych rozwiązań fiskalnych dla małych firm, takich jak szybka amortyzacja czy ulga w przychodach z patentów, trudno cokolwiek powiedzieć, bowiem w pierwszym przypadku brakuje danych, a w drugim przypadku mamy do czynienia z rozwiązaniem, które będzie wprowadzone w kwietniu 2013 roku.

PROINNOVATIVE FISCAL SOLUTION TOWARDS SMALL FIRMS IN THE UK

Summary

Effectiveness of proinnovative solutions in taxes are rather unquestionable. During the process of designing them it is very important to take into account at least two aspects: aims of such regulations and socio-economic circumstances. Nowadays in UK two tools are used: research and development tax credit and research and development allowance (RDA). It is estimated that R&D tax credit is effective, because 1 GBP of budget income loss results in 3 GBP additional R&D private expenditure.

²⁶ R. Griffith, H. Miller, *Productivity, Innovation and the Corporate Tax Environment 2010*, Election Briefing Note No. 9 (IFS BN96), Nuffield Foundation, 2010, s. 18.

²⁷ P. Smith, R. Langston, S. Vangas, *op.cit.*, s. 1.

Entrepreneurs and managers also express an opinion that R&D tax credit is beneficial for them. It is worth to notice, that under R&D tax credit small firms can deduct greater amount of 1 GBP spend on innovative activity than big enterprises. In case of second tool, RDA, it is difficult to talk about its profitability for SMEs. This is a result of data inaccessibility. In the near future, in the UK will be introduced another solution, i.e. Patent Box. It comes down to apply reduced tax rate in case of revenues from patents. This tax rule should also help small firms conducting B+R activity.

Translated by Paweł Przepióra